



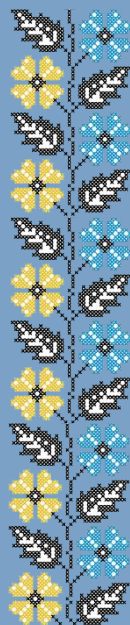
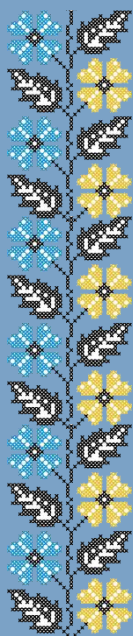
**Таврійський державний
агротехнологічний університет
імені Дмитра Моторного**

**НАУКОВА
БІБЛІОТЕКА**



ВИДАТНІ УКРАЇНСЬКІ ДИНАСТІЇ І ЇХНІЙ ВНЕСОК У РОЗВИТОК УКРАЇНИ

**тематична бесіда
з мультимедійним супроводом**



**Таврійський державний агротехнологічний
університет імені Дмитра Моторного**

Наукова бібліотека

**ВИДАТНІ УКРАЇНСЬКІ
ДИНАСТІЇ І ЇХНІЙ ВНЕСОК
У РОЗВИТОК УКРАЇНИ**

тематична бесіда з мультимедійним супроводом

Запоріжжя – 2025

УДК

Укладачі: Н. Г. Ломейко

Видатні українські династії і їхній внесок у розвиток України : тематична бесіда з мультимедійним супроводом / наукова бібліотека ТДАТУ; уклад.: Н. Г. Ломейко, О. М. Білоцька; відп. за вип. Н. Г. Ломейко. – Запоріжжя, 2025. – 57 с.

*«Україна починається з тебе»
В'ячеслав Чорновіл*

Династії – це покоління людей, які власною працею, вірою й боротьбою творили майбутнє своєї держави. Їхній внесок – це не просто сторінки минулого, а фундамент, на якому стоїть сучасна Україна. Історія України – це не лише послідовність подій, а передусім історія людей, родів і династій, які формували її обличчя. Від княжих часів Київської Русі до визвольних змагань ХХ століття видатні українські династії відігравали ключову роль у розбудові державності, розвитку культури, освіти, релігії та духовного життя. Їхній приклад закликає кожного з нас до відповідальності за спадок предків і продовження їхньої справи.

Українська історія знає багато династій, які з покоління в покоління творили духовний, культурний, економічний, науковий та політичний фундамент нації. Деякі з них увійшли в історію як родини гетьманів, інші – як підприємці й меценати, митці, літератори, науковці та просвітники. Їхня діяльність була і залишається основою національної самосвідомості, а їхній спадок – дороговказом для майбутніх поколінь українців.

Українські гетьманські роди

Українські гетьманські роди – це шляхетські роди, які в певний період історії України мали вплив та владу, часто пов'язані з гетьманською посадою у козацькій державі. Ці династії формували політичну історію України, боролися за її автономію й державність. Найбільш відомі:

Родина Виговських – одна з найдавніших і найшанованіших українських родів, яка подарувала Україні

видатного державного діяча та військового – гетьмана Івана Виговського.

Іван Остапович Виговський (бл. 1608-1664)

- Гетьман Війська Запорозького (1657–1659).
- До гетьманства був генеральним писарем (канцлером) при Богдані Хмельницькому.
- Виступав за збереження автономії України у союзі з Річчю Посполитою.
- Підписав Гадяцький договір (1658), який передбачав створення Великого князівства Руського у складі федерації з Польщею та Литвою.
- Розгромив московське військо у Конотопській битві (1659), однак політична опозиція в середині України змусила його зректися гетьманства.
- Був страчений поляками у 1664 р.

Попри те, що в історії найбільше відомий саме Іван, рід Виговських мав ширший вплив у політичному житті Речі Посполитої та козацької України. Родина мала тісні зв'язки з Волинню, Київщиною та Лівобережжям. Виговські підтримували розвиток української освіти, книгодрукування, були меценатами Київського православного духовенства.

Рід Полуботків – давня козацько-старшинська родина, яка посіла вагоме місце в історії Лівобережної України. Найвідомішим її представником є Павло Леонтійович Полуботок, який увійшов в історію як символ боротьби за автономію Гетьманщини під час посилення російського контролю.

Павло Леонтійович Полуботок (бл. 1660-1724)

- Полковник Чернігівського полку (1706-1722).

- З 1722 по 1724 рр. виконував обов'язки наказного гетьмана Лівобережної України.
- Став гетьманом після смерті Івана Скоропадського, проте фактично не мав повноти влади через створення Малоросійської колегії під керівництвом царського резидента.
- Активно виступав проти обмеження автономії Гетьманщини.
- Через конфлікт із царською адміністрацією був заарештований і ув'язнений у Петропавлівській фортеці (Санкт-Петербург), де й помер у 1724 р.
- Легенда каже, що він залишив "золотий скарб Полуботка" в англійському банку, який мав повернутися Україні після здобуття незалежності.

У народній пам'яті Полуботок ототожнюється з ідеєю української фінансової самостійності (легенда про "золотий скарб Полуботка"). Родина активно підтримувала православну церкву, будівництво храмів на Чернігівщині.

Рід Самойловичів – козацько-старшинська родина з Лівобережної України, яка дала Україні одного з найвпливовіших гетьманів другої половини XVII століття – Івана Самойловича. Вони належали до так званої «гетьманської династії» – старшинських родів, які прагнули зберегти автономію Гетьманщини в умовах зростаючого впливу Московії.

Іван Герасимович Самойлович (бл. 1630-1690)

- Гетьман Лівобережної України (1672-1687).
- Спочатку був генеральним писарем при Дем'яні Многогрішному.
- Став гетьманом після усунення Многогрішного.
- Провів політику об'єднання Правобережної і Лівобережної України, підтримуючи переселення

населення з Правобережжя на Лівобережжя (т.зв. «велике переселення»).

- Брав участь у Чигиринських походах (1677-1678), де виступив союзником Московії проти Османської імперії.
- Домігся укладення Конотопських статей (1672), які обмежували московське втручання у внутрішні справи Гетьманщини.
- Заснував колегію в Чернігові (згодом перенесена до Києва, що стала Києво-Могилянською академією).
- У 1687 році, через доноси та змову старшини, був усунутий з гетьманства і засланий до Сибіру.

Значення роду Самойловичів:

- Перший гетьман, що походив з родини священника, поєднав духовні традиції та військову владу.
- Іван Самойлович прагнув централізувати владу у Гетьманщині та об'єднати українські землі.
- Його політика заселення Лівобережжя мала стратегічне значення для збереження української ідентичності під загрозою османських вторгнень.
- Вів боротьбу за збереження автономії Гетьманщини, хоча його кінцева поразка ознаменувала початок глибшої інтеграції України до Московської держави.

Рід Дорошенків – один із найславніших козацько-старшинських родів XVII століття. Вони походили з козацької старшини Черкащини й дали Україні одного з найвизначніших гетьманів періоду Руїни – Петра Дорошенка, який боровся за об'єднання українських земель і збереження незалежності від Московії та Речі Посполитої.

Петро Дорофійович Дорошенко (1627-1698)

- Гетьман Правобережної України (1665-1676).
- Видатний військовий і політичний діяч епохи Руїни.
- Прагнув об'єднання Лівобережної і Правобережної України в єдину незалежну державу.
- Став на союз із Османською імперією (1669) як альтернативою залежності від Польщі та Москви.
- Здобув перемоги над польським військом у битвах під Білою Церквою та Каневом.
- Після поразок і втрати підтримки старшини зрікся булави в 1676 році й поїхав до Москви, де дожив решту життя у засланні.

Значення роду Дорошенків:

- Дорошенки – символи боротьби за українську державність у надзвичайно складний період Руїни.
- Петро Дорошенко став прикладом гетьмана, який до кінця вірив у можливість незалежної України, навіть шукаючи союзників серед ворогів Польщі та Москви.
- Родина мала міцні зв'язки з козацькою старшиною Черкащини, Прилуччини й Уманщини.
- У народній пам'яті Петро Дорошенко зберігся як «Сонце Руїни» – символ козацької звитяги і трагічної боротьби.

Рід Скоропадських – один із найвизначніших старшинських родів Лівобережної України, який дав Україні двох гетьманів у різні епохи: Івана Скоропадського (гетьман Війська Запорозького у 1708-1722 рр.) та Павла Скоропадського (гетьман Української Держави у 1918 р.).

Родина мала величезне значення для збереження і розвитку української державності, культури та національної пам'яті.

Іван Ілліч Скоропадський (1646-1722)

- Гетьман Лівобережної України (1708-1722).
- Обраний гетьманом після зради Івана Мазепи та поразки під Полтавою.
- Вів політику обережного збереження автономії Гетьманщини під владою Московії.
- За його правління підписано Решетилівські статті (1709), які обмежували автономію, однак Іван Скоропадський намагався пом'якшити наслідки московської політики для старшини.
- Заснував ряд церков і шкіл, меценат православної церкви.
- Після його смерті влада в Гетьманщині остаточно перейшла під контроль царської адміністрації.

Павло Петрович Скоропадський (1873-1945)

- Гетьман Української Держави (квітень-грудень 1918 р.).
- Виходець з давньої старшинської родини, генерал-лейтенант російської армії.
- У 1918 році здійснив державний переворот, встановивши режим гетьманату з підтримкою Німеччини.
- Його уряд займався модернізацією економіки, відкриттям університетів, академій, бібліотек, відродженням української культури та книговидавництва.
- Створив Українську академію наук (з 1918 року).
- Після падіння гетьманату емігрував і до кінця життя продовжував працювати над концепцією Української Держави.
- Засновник ідеології монархічного українського гетьманату в еміграції.

Родина Скоропадських у ХХ ст.

- Дружина Павла – Олександра Скоропадська (Дурново) активно займалася благодійністю.
- Діти Павла – продовжували зберігати гетьманську традицію в еміграції.
- Родина підтримувала українські наукові, культурні й освітні ініціативи в Німеччині, Швейцарії, Канаді.

Значення роду Скоропадських:

- Скоропадські поєднали традицію гетьманської влади XVII-XVIII століть з модерним державотворенням ХХ століття.
- Родина стала символом української державної традиції, яка продовжувалась навіть у вигнанні.
- Павло Скоропадський розбудував інфраструктуру української культури, яка вплинула на становлення УНР та наступних поколінь.

Рід Розумовських – це український козацький рід, який отримав графський та князівський титули. Походження роду пов'язане з козаком Яковом Романовичем Розумом один із найвизначніших гетьманських родів України XVIII століття. Вони не лише очолювали козацьку державу, а й зробили вагомий внесок у розвиток української культури, науки, освіти та європеїзацію еліти України.

Основні діячі роду Розумовських:

Олексій Розумовський (1709-1771)

- Старший брат Кирила Розумовського.
- Виходець із козацької родини, який став фаворитом російської імператриці Єлизавети Петрівни.
- Підтримував свого брата у прагненні зберегти автономію Гетьманщини.

- Незважаючи на високий статус при дворі, залишався захисником інтересів України.

Кирило Григорович Розумовський (1728-1803)

- Останній гетьман України (1750-1764).
- Вчився у Німеччині, був обраний президентом Петербурзької академії наук у 18 років.
- Сприяв європеїзації управлінської еліти України, реформував судову систему Гетьманщини.
- За його гетьманства розпочалися важливі реформи в освіті: планував заснувати університет у Батурині.
- Після скасування Гетьманщини зосередився на культурно-просвітницькій діяльності.
- Сприяв розвитку медицини, науки, архітектури.
- У Батурині (відновлена гетьманська резиденція) планував створити освітній та культурний центр.
- Захищав права козацької старшини та українського самоврядування.

Рід Розумовських відіграв важливу роль у збереженні української політичної автономії до її остаточної ліквідації Російською імперією, намагаючись захистити права і традиції Гетьманщини. Вони сприяли інтеграції української еліти в європейську культурну та наукову традицію, активно підтримуючи реформи в галузі освіти, науки та правосуддя. Розумовські також відстоювали ідею створення українського університету, розуміючи значення національної освіти для збереження ідентичності. Після ліквідації Гетьманщини вони докладали зусиль для збереження пам'яті про українську державність і продовжували розвивати ідею культурної незалежності України.

Династії українських підприємців і меценатів

В історії України існувало багато видатних родин підприємців та меценатів, які зробили значний внесок у розвиток економіки, культури та освіти. Ці родини будували промисловість, підтримували освіту, мистецтво, літературу.

Родина Терещенків – одна з найвідоміших династій меценатів, підприємців і цукрозаводчиків України XIX – початку XX ст. Вони не тільки створили потужну промислову імперію, а й зробили великий внесок у розвиток освіти, медицини, культури та мистецтва України. Їхня благодійна діяльність була особливо активною під час Першої світової війни, коли вони відкривали та утримували лазарети, притулки та інші соціальні заклади.

Відомі представники роду:

Артемій Якович Терещенко (1794-1873)

- Засновник династії. Почав із торгівлі тютюном, згодом заснував перший цукровий завод у Глухові.
- Перший український підприємець, який почав масове виробництво цукру з буряка.
- За життя активно жертвував кошти на церкви, лікарні та школи у Глухові.
- Артемій започаткував традицію меценатства у родині.

Микола Артемійович Терещенко (1819-1903)

- Син Артемія, успадкував та розвинув сімейну справу.
- Був головою Біржового комітету Києва, активно займався фінансами і промисловістю.
- Фінансував будівництво Київської міської лікарні, заснував притулки для сиріт.
- Разом із братами допомагав створити Київський художній музей (нині Національний художній музей України).
- Подарував Києву безліч цінних картин, зокрема робіт Шишкіна, Айвазовського, Верещагіна.

Федір Артемійович Терещенко (1832-1896)

- Брат Миколи, керував цукровими заводами.
- Засновник першого притулку для сліпих дітей у Києві.
- Фінансував реставрацію Софійського собору та Володимирського собору.
- Великий благодійник київських лікарень.

Іван Артемійович Терещенко (1839-1903)

- Молодший брат Ніколи та Федора.
- Пристрастний колекціонер мистецтва, володів однією з найбільших у Російській імперії приватних колекцій картин.
- Його внесок у створення Київського художнього музею був ключовим.
- Також фінансував видання наукових журналів, підтримував археологічні розкопки в Україні.
- Був членом Імператорської академії мистецтв.

Олександр Федорович Терещенко (1863-1939)

- Представник третього покоління Терещенків.

- Продовжив справу меценатства: фінансував наукові експедиції, видавничі проекти.
- Після революції емігрував до Франції.

Михайло Іванович Терещенко (1886-1956)

- Відомий політик, дипломат і фінансист.
- У 1917 р. був міністром закордонних справ Тимчасового уряду Росії.
- Сприяв поширенню української культури у Європі, підтримував наукові проекти.
- Після більшовицького перевороту емігрував до Франції, де продовжив допомагати українській діаспорі.

Федір Федорович Терещенко (1888-1954)

- Відомий український авіаконструктор, підприємець і меценат, один із піонерів авіабудування в Україні.

Діяльність:

- У 1910 році у своєму родинному маєтку в селі Червоне (Житомирщина) заснував одну з перших в Російській імперії авіаційних майстерень.
- Терещенко займався розробкою літаків власної конструкції (моделі «Терещенко №1», «Терещенко №2» і т.д.).
- В 1913-1914 роках він будував літаки, що конкурували з провідними світовими зразками того часу.
- Під час Першої світової війни його авіамайстерні виготовляли літаки для російської армії.

Подальша доля:

- Після Жовтневої революції емігрував до Франції.
- Помер у 1954 році у Франції.

Федір Терещенко є однією з ключових фігур в історії української авіації. Він був не лише підприємцем, а й інженером-новатором, який розумів важливість розвитку авіаційної промисловості ще на початку XX століття.

Рід Терещенків залишив значний слід в історії України, і їхня діяльність як підприємців та меценатів відіграла важливу роль у розвитку країни. Сьогодні нащадки роду Терещенків проживають у різних країнах, зокрема, у США, Франції та Швейцарії.

Родина Ханенків – одна з найвизначніших українських родин кінця XIX – початку XX ст., відомих своєю меценатською діяльністю, колекціонуванням світового мистецтва і підтримкою культурного розвитку Києва. Їхня приватна колекція стала основою Київського музею західного і східного мистецтва, нині – Національний музей мистецтв імені Богдана та Варвари Ханенків.

Ось найвідоміші представники родини Ханенків, які зробили найбільший внесок у розвиток української культури та науки:

Богдан Іванович Ханенко (1849-1917)

- Український промисловець, меценат, археолог і колекціонер.
- Народився у селі Лотоки (тепер Черкаська область).
- Був великим цукрозаводчиком, володів маєтностями та промисловими підприємствами.
- Захоплювався археологією, організовував археологічні розкопки у Київській та Полтавській губерніях.

- Став співзасновником Київського товариства старожитностей і мистецтв (тепер – Національний музей історії України).
- Разом із дружиною Варварою зібрав унікальну колекцію європейського та східного мистецтва: роботи італійських майстрів епохи Відродження, фламандські гобелени, східні фарфори, ікони.
- Після його смерті дружина заповіла колекцію та будинок Києву для створення музею.
- Богдан брав участь у створенні Київського політехнічного інституту, підтримував розвиток освіти.

Варвара Миколаївна Ханенко (уроджена Терещенко)
(1852-1922)

- Дружина Богдана Ханенка, донька мецената Миколи Терещенка.
- Виросла у сім'ї відомих київських благодійників, перейняла родинну традицію меценатства.
- Була не тільки помічницею у збиранні колекції разом із чоловіком, а й культурною фігурою Києва.
- Після смерті чоловіка завершила справу створення музею мистецтв.
- У 1918 р. офіційно подарувала колекцію й будинок Українській державі з умовою, що це буде публічний музей. Пожертвували близько 1300 творів мистецтва, серед яких шедеври італійського Відродження, нідерландського живопису, східного декоративного мистецтва.
- Варвара пережила революцію, націоналізацію музею, але до кінця життя опікувалася його збереженням.

- Завдяки її старанням музей пережив більшовицькі погроми й зберіг колекцію.
- Підтримувала розвиток Київської художньої школи, мистецьких виставок, культурно-просвітницьких ініціатив у Києві.

Їх вважають однією з найблагородніших родин українського меценатства.

Родина Харитоненків – одна з найвідоміших династій українських цукрозаводчиків, меценатів і благодійників кінця XIX – початку XX ст. Їхній центр був у Сумах, де вони перетворили місто на культурний і соціальний осередок. Родина не лише розбудувала цукрову промисловість, а й активно вкладалася у медицину, освіту та мистецтво.

Ось найвідоміші представники роду Харитоненків, які зробили внесок у розвиток України:

Іван Герасимович Харитоненко (1820-1891)

- Засновник династії, промисловець, підприємець, меценат.
- Починав, як дрібний торговець у Сумах, згодом став найбільшим цукрозаводчиком Лівобережної України.
- Власник численних цукрових заводів, землевласник.
- Заснував у Сумах:
 - ✓ лікарню для бідних;
 - ✓ школи для дітей робітників;
 - ✓ притулки (богадільні) для старих і німечин;
 - ✓ профінансував будівництво собору Воскресіння Христового у Сумах.

- Його благодійність була спрямована насамперед на потреби місцевої громади – Харитоненко вважав, що капітал має служити людям.

Павло Іванович Харитоненко (1853-1914)

- Син Івана Герасимовича, промисловець, меценат, колекціонер мистецтва.
- Продовжив і значно розширив справу батька.
- Власник 9 цукрових заводів і великих земельних угідь.
- Завдячуючи фінансовій допомозі Павла Харитоненка, місто Суми стало одним із найкращих на Слобожанщині в архітектурному та культурному плані.
- Так були збудовані Троїцький собор за проектом Карла Шольца, приміщення кадетського корпусу, Костел Благовіщення Пресвятої Діви Марії та ін.
- Слід додати, що відомий на всю країну пам'ятник Богдану Хмельницькому у Києві теж спонсорувався Павлом Харитоненком.
- Також Павло Іванович переймався виплатою допомоги у навчанні бідним студентам. Відомим є той факт, що саме Павло Харитоненко допомагав студентам-українцям Московської консерваторії.
- Ще Павло Іванович фінансував будівництво лікарень, шкіл.
- Колекціонував твори мистецтва (зокрема, картини старих майстрів Західної Європи).
- Був почесним членом Київського товариства старожитностей і мистецтв.
- Фінансував будівництво Покровської церкви у Києві.

Безсумнівно, Іван Герасимович та Павло Іванович Харитоненки були не лише талановитими підприємцями, а

й людьми не байдужими до проблем, що постали перед суспільством у пореформену добу. Саме завдяки їх старанням, провінційне місто Суми на початку ХХ ст. перетворилося у місцевий культурний центр та стало «цукровою столицею» практично всієї Європи. Вони усією душею вболівали за край, який їм дав можливість розвиватися, тому із великою вдячністю ставились до благодатної сумської землі та її людей, використовуючи усі свої можливості, щоб віддячитись Батьківщині реальними справами на користь суспільства.

Їхній внесок у соціальну інфраструктуру Лівобережної України порівнюють із вкладом Терещенків у Київ.

Родина Симиренків – одна з найвидатніших українських родин промисловців, винахідників і меценатів ХІХ – початку ХХ ст. Їхній внесок у розвиток цукрової промисловості, садівництва, науки й культури України є безцінним. Вони були не просто підприємцями, а справжніми новаторами і патріотами.

Ось найвідоміші представники родини Симиренків:

Платон Федорович Симиренко (1821-1863)

- Інженер, промисловець, винахідник, меценат.
- Заснував у Млієві перший в Україні цукровий завод європейського рівня (цукроварню з паровими машинами).
- Винайшов і впровадив у виробництво оригінальні конструкції цукрових апаратів, які випереджали своїм рівнем аналоги у Європі.
- Платон був палким патріотом України:
 - ✓ Фінансував видання першого «Кобзаря» Тараса Шевченка у Петербурзі (1860).
 - ✓ Брав участь у русі українофілів.

- У віці 42 років загинув за загадкових обставин (його смерть пов'язують із репресіями через українофільську діяльність).

Левко Платонович Симиренко (1855-1920)

- Син Платона, видатний вчений-садівник, агроном.
- Один із засновників помології (науки про плодові культури) в Україні.
- Заклав у Млієві найбільший у Східній Європі помологічний розсадник, де вирощувалося понад 900 сортів плодових дерев.
- Вивів знаменитий сорт яблук «Ренет Симиренка» (пізніше його назвали «Симиренківське яблуко»).
- Автор наукових праць із садівництва, активно займався просвітницькою діяльністю.
- Боровся за розвиток української науки, протистояв русифікації.

Володимир Левкович Симиренко (1891-1938)

- Син Левка Симиренка, вчений-садівник, академік.
- Продовжив справу батька в Мліївському помологічному розсаднику.
- Автор понад 60 наукових праць із садівництва.
- Розвинув методи боротьби з шкідниками, удосконалив технології вирощування фруктових садів.
- У 1937 році був репресований радянською владою, у 1938 – розстріляний.

Ім'я Симиренків носить Інститут садівництва НААН України. Сорт яблуні «Ренет Симиренка» відомий в усьому світі. У Млієві функціонує меморіальний музей Симиренків. Внесок Симиренків у розвиток промисловості й науки прирівнюється до значення Терещенків у меценатстві.

Династії митців і літераторів

Ці родини творили українську культуру: літературу, театр, музику, образотворче мистецтво.

Родина Косачів-Драгоманових – одна з найвизначніших інтелектуальних родин України, яка дала світові не лише Лесю Українку, а й цілу плеяду видатних діячів культури, науки та громадського руху. Вони були ідеологами українського національного відродження, обстоювали ідеї свободи, прав жінок, розвитку української мови та культури.

Михайло Петрович Драгоманов (1841-1895)

- Філософ, історик, публіцист, громадський діяч. Дядько Лесі Українки.
- Один із засновників українського демократичного руху.
- Автор праць з історії, політології, фольклористики, літературознавства.
- Першим сформулював ідею федеративної України у вільному союзі народів.
- Був викладачем Київського університету, а згодом – професором у Софії (Болгарія), де активно підтримував українське питання.
- Виступав за демократичні перетворення в Російській імперії, обстоював ідеї народовладдя, прав людини, свободи слова.
- Видавав за кордоном першу українську політичну газету «Громада».

Ольга Петрівна Косач (псевдонім Олена Пчілка)
(1849-1930)

- Мати Лесі Українки, письменниці, етнографка, публіцистка, активістка жіночого руху.
- Була однією з провідних постатей українського національного відродження кінця XIX – початку XX ст.
- Активно виступала за права української мови, боролася проти русифікації.
- Упорядковувала й видавала українські народні пісні, казки, обряди.
- Співредакторка першого українського феміністичного часопису «Перший вінок» (1887).
- Її публіцистичні статті закликали до самостійності української культури й державності.
- Виховала шістьох дітей, усі вони мали високу освіту і займалися культурно-науковою діяльністю.

Леся Українка (Лариса Петрівна Косач) (1871-1913)

- Одна з найвеличніших українських поетес, драматургиня, перекладачка, публіцистка, діячка національного руху.
- Авторка поетичних збірок: *«На крилах пісень»*, *«Думи і мрії»*, *«Відгуки»*, драм: *«Лісова пісня»*, *«Кассандра»*, *«Бояриня»*, *«Одержима»*, які заклали нову епоху в українській літературі.
- Леся була не просто поетесою, вона стала символом незламного духу, боротьби за свободу і права людини.
- Активно перекладала твори Гейне, Байрона, Гюго, Гомера українською.
- Попри важку хворобу (туберкульоз кісток), займалася громадською діяльністю, брала участь

у соціалістичному русі, писала політичну публіцистику.

- Була членом Революційної української партії (РУП).

Інші представники родини Косачів:

- Михайло Косач (1869-1903) – старший брат Лесі Українки, фізик, хімік, перекладач, активний учасник національного руху.
- Ольга Косач-Кривинюк (1877-1945) – сестра Лесі Українки, лікарка, етнографка, укладачка першого системного біографічного збірника про Лесю Українку.
- Ісидора Косач-Борисова (1888-1980) – сестра Лесі, письменниця і перекладачка.

Родина Косачів-Драгоманових зробила визначальний внесок у формування української політичної ідеології, зокрема в розвиток ідей федералізму, демократизму та правозахисного руху. Вони піднесли українську літературу до рівня світової класики, активно підтримували жіночий рух. Їхні фольклористичні та етнографічні праці стали фундаментом наукового вивчення народної культури. Діяльність цієї родини мала прямий вплив на формування модерної української національної свідомості та становлення культурно-політичного обличчя України.

Родина Тобілевичів – це видатна театральна династія України, яка наприкінці XIX – на початку XX століття створила фундамент українського професійного театру. Усі вони були людьми сцени, які об'єдналися довкола спільної справи – створення національного українського театру, що мав свій голос і свій народний зміст. Їхню діяльність називають «золотим віком українського театру».

Ось більше про кожного із славетної родини
Тобілевичів:

Іван Карпович Тобілевич (псевдонім Іван Карпенко-Карий) (1845-1907)

- Драматург, актор, режисер, один із засновників українського професійного театру.
- Автор понад 18 п'єс, серед яких шедеври: «Сто тисяч», «Хазяїн», «Суєта», «Сава Чалий», «Безталанна».
- У своїх творах Карпенко-Карий піднімав соціальні теми: зображував дрібних чиновників, народних страждальців, висміював пороки сучасного суспільства.
- Був актором трупи М. Кропивницького, а пізніше – співзасновником Товариства українських акторів.
- Його драматургія стала основою репертуару українських театрів на десятиліття вперед.

Микола Карпович Тобілевич (псевдонім Микола Садовський) (1856-1933)

- Видатний актор, режисер, антрепренер.
- Відзначався мужнім і шляхетним амплуа на сцені, грав ролі народних героїв.
- У 1907 році заснував у Києві перший стаціонарний український професійний театр – Театр Миколи Садовського, який став предтечею нинішнього Національного театру ім. І. Франка.
- Антрепренерська діяльність Садовського була вирішальною для становлення постійного українського театру.
- Багато років працював у театрах Одеси, Києва, Полтави.
- У його репертуарі були як класичні українські драми (п'єси Карпенка-Карого, Котляревського,

Шевченка), так і класика світового театру (Шекспір, Гоголь).

Панас Карпович Тобілевич (псевдонім Панас Саксаганський) (1859-1940)

- Геніальний актор, режисер, педагог.
- Майстер комедійного та характерного амплуа.
- Блискуче виконував ролі в п'єсах Карпенка-Карого, Кропивницького, Шевченка.
- Разом із братами був співзасновником Товариства українських акторів.
- Виступав на сценах багатьох українських театрів, згодом – режисер Київського драматичного театру.
- Відомий педагог, який виховав ціле покоління українських акторів.
- Народний артист УСРР (1922).

Марія Карпівна Тобілевич (псевдонім Марія Садовська-Барілотті) (1855-1891)

- Перша українська професійна оперна співачка та драматична акторка.
- Вона стала справжньою зіркою української сцени завдяки винятковому таланту і голосу.
- Виступала у театральних трупях Михайла Старицького і Марка Кропивницького.
- Її сценічні образи (зокрема Наталка Полтавка) стали еталонними.
- Вийшла заміж за італійського оперного співака Барілотті, але продовжувала працювати в Україні.

Династія Тобілевичів відіграла визначну роль у становленні українського професійного театру. Вони були засновниками перших професійних театральних труп, які гастролювали Україною, популяризуючи українське сценічне мистецтво серед широких верств населення.

Завдяки їхній діяльності було сформовано репертуар української класичної драматургії, який став основою для розвитку національного театру. Тобілевичі також започаткували перші театральні школи та системи підготовки акторів, що забезпечило високий рівень театрального мистецтва. Їхня творча спадщина стала фундаментом для наступних поколінь митців і безпосередньо вплинула на створення таких провідних театрів, як Національний академічний драматичний театр ім. Івана Франка в Києві та Національний академічний український драматичний театр ім. Марії Заньковецької у Львові.

Родина Лисенків – це визначна українська музична династія, яка заклала основи української національної композиторської школи та зберегла традиції народної музики у професійному мистецтві. Їхній внесок у розвиток музичної культури України неможливо переоцінити.

Найвидатніші представники династії Лисенків:

Микола Віталійович Лисенко (1842-1912)

- Композитор, піаніст, хоровий диригент, етнограф, педагог.
- Засновник української класичної музики.
- Автор перших українських національних опер:
 - ✓ «Тарас Бульба»,
 - ✓ «Наталка Полтавка»,
 - ✓ «Утоплена»,
 - ✓ «Енеїда»,
 - ✓ дитячої опери «Коза-дереза».
- Обробив і записав понад 500 українських народних пісень.

- Створив блискучі хорові твори: «Заповіт» на слова Т. Шевченка, «Боже великий, єдиний» (молитва за Україну).
- Був не лише композитором, а й активним громадським діячем:
 - ✓ Організатор Української музично-драматичної школи в Києві (1904).
 - ✓ Боровся за визнання української мови у концертній практиці.

Остап Миколайович Лисенко (1872-1941)

- Син Миколи Лисенка. Піаніст, композитор, музикознавець, педагог.
- Продовжив справу батька, активно збирав і упорядковував його спадщину.
- Автор музичних творів, які поєднували народні мотиви з європейськими формами.
- Викладав у Музично-драматичній школі ім. Лисенка, працював у Київській консерваторії.
- Написав монографію про свого батька “Микола Лисенко. Його життя і музично-громадська діяльність” (1904), яка стала основним джерелом відомостей про композитора.
- Був важливою фігурою у справі популяризації і збереження української музичної культури в радянський час.

Інші представники роду Лисенків:

- Роман Остапович Лисенко (1903-1943) – онук Миколи Лисенка, диригент, загинув під час Другої світової війни.
- Аріадна Остапівна Лисенко (Рада Лисенко; 1921-2021) присвятила життя музиці. Доля пов’язала її зі знаковими постатями: спочатку обдарована

піаністка стала ученицею Абрама Луфера, потім навчалася у Генріха Нейгауза, а згодом стала дружиною Андрія Штогаренка. При цьому вона була однією з найкращих піаністок-виконавиць творів не лише свого діда, а й цілої плеяди українських композиторів 1950–1960-х років. До 97 років життя Рада Остапівна працювала на посаді професора кафедри спеціального фортепіано НМАУ імені Петра Чайковського. За роки педагогічної праці вона виховала безліч талановитих піаністів. Усі вони стали не просто прекрасними виконавцями, а музикантами, які розуміють сутність української фортепіанної музики.

Династія Лисенків зробила неоціненний внесок у розвиток української музичної культури, ставши засновниками української національної композиторської школи. Вони активно займалися записом і обробкою українських народних пісень, популяризуючи народну музику у професійному середовищі та закладаючи основи для розвитку української опери. Лисенки організували перше системне навчання музичному мистецтву українською мовою, виховавши ціле покоління українських композиторів і музикантів. Важливим напрямом їхньої діяльності було збереження музичної спадщини Тараса Шевченка, що відобразилося у численних музичних творах на його поезії. Творчість династії Лисенків стала визначальним чинником у формуванні культурної ідентичності української нації через музику.

Родина Алчевських – яскравий приклад української інтелігенції кінця XIX – початку XX століття, яка поєднала в собі педагогічну, мистецьку і просвітницьку діяльність.

Вони зробили вагомий внесок у розвиток освіти, музики та культури України.

Ось детально про найвизначніших представників цієї родини:

Олексій Кирилович Алчевський (1835-1901)

- Український підприємець, банкір, промисловець, громадський діяч і меценат. Чоловік Христини Алчевської. Він був не лише частиною відомої родини просвітителів і митців, але й сам відіграв ключову роль у розвитку економіки Слобожанщини та підтримці української культури.
- Підприємець і банкір.

Заснував:

- Харківський торговий банк (1881) — один із перших українських комерційних банків.
- Земельний банк, що надавав селянам кредити на викуп землі.
- Його діяльність сприяла розвитку шахт, металургії та промисловості Донбасу, зокрема району, який згодом став містом Алчевськ (названий на його честь).

Меценатство та підтримка культури:

- Підтримував українське книговидання.
- Сприяв розвитку українських навчальних закладів, бібліотек, просвітницьких ініціатив дружини.
- Один з небагатьох підприємців, хто вкладав прибутки у розвиток національної культури, а не лише в економіку.

Христина Данилівна Алчевська (1841-1920)

- Видатна українська просвітниця, педагогиня, громадська діячка.
- Організаторка і керівниця однієї з перших недільних шкіл для дорослих у Харкові (1862), яка існувала понад 50 років.
- Написала низку підручників і методичних праць для народної школи, серед яких:
- ✓ «Книга дорослим» – посібник для самоосвіти селян.
- ✓ «Червона книга українського народу».
- Христина Алчевська виступала за освіту для жінок, була активною в жіночому русі.
- Її діяльність підтримували Тарас Шевченко, Іван Франко, Леся Українка.
- Висувала ідеї народного просвітництва як основи національного відродження.
- Її ім'ям назване місто Алчевськ (до 1931 року – Юзівка).

Григорій Олексійович Алчевський (1866-1920)

- Композитор, диригент, педагог. Син Христини Алчевської.
- Один із перших українських композиторів, які працювали в жанрі академічної хорової музики.
- Створив низку обробок українських народних пісень, романси на слова Тараса Шевченка, Лесі Українки.
- Писав оригінальні твори для хору, вокальні ансамблі, романси.
- Був активним учасником українських культурних гуртків у Харкові та Києві.
- Його музика відзначалася глибоким народнопісенним колоритом.

Іван Олексійович Алчевський (1876-1917)

- Оперний співак світового рівня (тенор), педагог. Син Христини Алчевської.
- Один із перших українських оперних співаків, який виступав на світових сценах.
- Співав у провідних театрах України, Російської імперії, виступав у Парижі, Мілані.
- Його репертуар включав як українські оперні партії, так і класичні європейські опери (Верді, Вагнер).
- Був надзвичайно шанований за виконавську майстерність і глибоку емоційність.
- Викладав вокал, виховав багатьох молодих співаків.

Христина Олексіївна Алчевська (1882-1931)

- Христя Алчевська була наймолодшою в сім'ї, але стала найвідомішою з дітей Алчевських.
- Вона закінчила харківську Першу дівочу гімназію, а згодом рік вчилася на вчительських курсах у Сорбонні в Парижі.
- Повернулася додому й працювала вчителькою французької мови в гімназії, а також у недільній школі своєї матері.
- Христю вважають бунтівницею свого часу, прихильниця «європейського українського націоналізму», активна учасниця мітингів, страйків і підпільного руху.
- Вона нелегально організувала український жіночий гурток і попри заборону читала учням українські книжки.

- Її поетичний дебют – звернення «До дітей мого краю» в газеті «Хлібороб». Після публікації революційного маршу «Гей, на бій, за нами встануть» вірш потрапив до жандармерії, що призвело до обшуку в домі Алчевських.
- Друзями та подругами за листуванням Алчевської-молодшої були Іван Франко, Леся Українка, Ольга Кобилянська, Михайло Коцюбинський, Михайло Павлик, Василь Стефаник і Олександр Олесь.
- Паралельно з творчою діяльністю Алчевська займалася й перекладацькою: з російської та французької мов українською і навпаки. Особливу цінність серед них мають романи В. Гюго, вірші Вольтера, П. Корнеля, І. Франка, Т. Шевченка, О. Пушкіна, К. Рилєєва, праці О. Толстого, Анрі Барбюса, Жуля Верна, Луїзи Мішель та інших.

Родина Алчевських відіграла важливу роль у розвитку української культури та освіти, активно сприяючи поширенню народної освіти серед українського селянства. Вони зробили значний внесок у жіночий рух, відстоюючи ідею доступної освіти для жінок. Діяльність родини також пов'язана з формуванням української музичної школи, адже вони активно займалися композиторською творчістю та виконавським мистецтвом. Алчевські наполегливо підтримували українську мову в освіті й мистецтві, утверджуючи її значення в культурному просторі. Важливим аспектом їхньої діяльності був і зв'язок української культури з європейським мистецьким середовищем, зокрема завдяки Івану Алчевському, який став одним із перших українських артистів світового масштабу.

Родина Рильських – одна з найвідоміших культурно-інтелігентських династій України, яка відіграла визначну роль у розвитку української культури, літератури, науки та громадської думки. Їхній вплив охоплює етнографію, літературознавство, поезію, перекладацтво, фольклористику.

Тадей Рильський (1841-1902)

- Український етнограф, фольклорист, мовознавець, громадський діяч.
- Один із піонерів наукового дослідження української народної культури та фольклору.
- Автор численних праць з етнографії, в яких детально описував українські народні звичаї, обряди, пісні, народну творчість.
- Викладав у Київському університеті.
- Публікував свої праці в українських і російських наукових журналах.
- Був активним членом громадських організацій, підтримував народну освіту.
- Виховував сина Максима в українському дусі, в атмосфері любові до народної культури й мови.

Максим Тадейович Рильський (1895-1964)

- Один із найвидатніших українських поетів ХХ століття, перекладач, літературознавець, громадський діяч.
- Представник літературної групи «неокласиків» – поетів, які поєднували українську традицію з європейською культурою.
- Основні теми його творчості: краса природи, гармонія людини й світу, культурна спадщина.

- Основні збірки: «На білих островах», «Гомін і відгомін», «Слово про рідну матір», «Далекі небосхили».
- Блискучий перекладач світової класики (Шекспір, Гете, Байрон, Верлен, Гюго, Пушкін, Міцкевич).
- Автор глибоких літературознавчих праць.
- Працював директором Інституту мистецтвознавства, фольклору та етнографії АН УРСР (тепер – Інститут мистецтвознавства, фольклористики та етнології ім. М. Рильського).
- Був обраний академіком АН УРСР.
- Максим Рильський – одна з ключових фігур української культури, який зумів зберегти високу естетику слова навіть у добу тоталітарної цензури.

Родина Рильських зробила вагомий внесок у наукове дослідження і збереження українських народних традицій та культури. Вони сприяли формуванню в українській літературі класичної європейської естетики, зокрема неокласицизму. Перекладацька діяльність членів родини відкривала українському читачеві шедеври світової поезії, збагачуючи національну літературу. Рильські також зробили значний внесок у розвиток гуманітарних наук – етнографії, фольклористики та літературознавства. В умовах колоніальної політики Російської імперії та радянської уніфікації вони активно підтримували українську мову й культуру, сприяючи їхньому збереженню і розвитку.

Родина Тулубів – представники української інтелігенції, які долучилися до розвитку літературного процесу в Україні. Найяскравішою постаттю в родині стала Зінаїда Тулуб – видатна українська письменниця, чия

творчість залишила вагомий слід у історичній прозі ХХ століття.

Зінаїда Павлівна Тулуб (1890-1964)

- Письменниця, перекладачка, історична романістка.
- Народилася в родині київської інтелігенції з літературними традиціями.
- Вивчала історію, мови, культуру – що згодом визначило її стиль письма.

Найвідоміші твори:

- «Людолови» (1934-1937) – масштабний історичний роман про українських козаків і татарські набіги, сповнений драматизму, психологізму та національного духу. Один з перших в українській літературі епічних романів, що відтворює боротьбу українського народу проти поневолення.
- Другим її твором став роман «В степу безкраїм за Уралом» про Тараса Шевченка, виданий в 1957 році.

Репресії:

- У 1937 році заарештована й засуджена до заслання в Казахстан.
- Її творчість на довгі роки була заборонена, а ім'я – вилучене з літературного процесу.
- Лише в 1960-х роках почалося поступове повернення її спадщини в українську культуру.

Родина Тулубів зробила значний внесок у розвиток української історичної прози, розкриваючи в своїх творах важливі національні теми. Вони зберігали пам'ять про трагічні сторінки української історії через літературу, допомагаючи усвідомленню національної ідентичності.

Через свою творчість Тулуби поширювали ідеї національної свідомості, зміцнюючи культурний та духовний зв'язок українців. Важливим аспектом їхньої діяльності був зв'язок із видатною родиною Косачів, що дозволило продовжити традиції української інтелігенції й посилити її роль у суспільстві.

Династії просвітників і меценатів

Ці родини поєднували політичну діяльність з культурним меценатством.

Рід Острозьких – один із найвідоміших українських князівських родів, який відіграв визначну роль у розвитку освіти, культури, науки і політичного життя України XVI-XVII століть. Їхній внесок в українську духовність і національну свідомість є фундаментальним.

Рід Острозьких був великий та розгалужений, однак найбільш відомими стали двоє представників, а саме князь Костянтин та його молодший син Василь-Костянтин.

Князь Костянтин Іванович Острозький (1460-1530)

Костянтин Острозький запам'ятовується історії як видатний полководець. Він зробив успішну військову кар'єру у кампаніях проти татар і Московського царства; тривалий час обіймав пост Великого гетьмана Литовського. За літописом, Костянтин Острозький командував військами в понад 60 битвах і виграв більшість з них.

Найвідоміші битви.

- За перемогу біля Очакова проти сил хана Мехмет-Гірея першим отримав посаду Великого гетьмана Литовського 10 серпня 1497 року.

- У битві над Ведрошею 14 липня 1500 року русько-литовсько-польське військо під керівництвом Костянтина Острозького зазнало поразки від московського війська, сам Костянтин потрапив у полон. 1506 року Василь III змусив Костянтина Острозького підписати присягу на вірність; отримавши свободу пересування, втік на Волинь у 1507 році.
- 4 грудня 1507 року король надав йому правом «доживоття» монастир св. Миколая в Жидичині.
- У 1508 році під Слуцьком і 28 квітня 1512 року під Вишневцем (Лопушним) розгромив кримських татар.
- 1513 року почалась нова війна з московитами. 8 вересня 1514 року в битві під Оршею військо Костянтина Острозького розбило московське військо воєвод Івана Челядніна та Михайла Голиці.
- У 1517 році армія Острозького невдало намагалася захопити фортецю Опочка.
- 2 серпня 1519 року військо Костянтина Острозького зазнало поразки від татар у битві під Сокалем.
- 1527 брав участь (разом з гетьманом литовським Юрієм Радзивілом «Геркулесом») у битві під Олышаницею на Київщині.
- Помер 11 вересня 1530 року в Турові, похований у Києво-Печерській лаврі.

Він був великим жертводавцем храмів і монастирів, наприклад, заснував монастир Святої Трійці в Острозі та кілька інших, побудував дві церкви у Вільно, регулярно давав кошти на Києво-Печерський монастир, де згодом був похований. Князь опікувався церквами на території власних

володінь і намагався розвивати культурне життя при них. За часів Костянтина в Острозі була заснована додаткова єпископська катедра.

Мотивація Костянтина Острозького підтримувати православ'я ґрунтувалася на глибокій релігійності і не обмежувалася мирськими інтересами, як-то прагненням престижу і слави. Один із його сучасників писав: князь був такий побожний, що «русини вважали його за святого». Разом з тим він толерантно ставився до інших вірувань. Наприклад, дозволив татарам, які проживали у його володіннях, побудувати мечеті.

Василь-Костянтин Острозький (1526-1608)

Молодший син князя Костянтина – Василь-Костянтин – народився приблизно в 1526 році, за кілька років до смерті батька. Його старший брат рано помер, тому Василь-Костянтин більш ніж півстоліття очолював рід. Тривалий час він був київським воєводою та відповідав за захист південно-східних кордонів від татарських набігів.

Князь Василь-Костянтин продовжував традицію батька: жертвував великі суми на православ'я і був патроном церков. За його часів Острог, який тепер називають волинськими Атенами, фактично став центром духовності. Утім, найбільше меценат запам'ятався підтримкою інтелектуально-культурного руху, який сформувався навколо Острога.

- Приблизно 1576 року Василь-Костянтин заснував Острозьку академію. Вона створювалася як слов'яно-греко-латинська школа у традиції тримовних навчальних закладів – у 16 столітті в Європі це було дуже модно.
- Заснував Острозьку друкарню, у якій була надрукована Острозька Біблія (1581) – перший

повний переклад Біблії церковнослов'янською мовою.

- Фінансував видання полемічних творів, спрямованих на захист православ'я.
- Один з найбагатших магнатів Речі Посполитої, проте більшу частину своїх статків витратив на підтримку української освіти та церкви.
- Був противником Брестської унії 1596 року.

Князь планував передати роль ключового захисника православної віри синові Олександрю, але той несподівано пішов із життя. Втрата підкосила Василя-Костянтина – на початку 1604 року його розбив параліч, і за кілька років він покинув світ.

Після смерти старого князя нащадки окатоличилися, а православне інтелектуальне коло поступово занепало через втрату меценатської підтримки. Острозька академія була закрита 1636 року і символічно відновлена лише зі здобуттям незалежності України.

Рід Острозьких відіграв ключову роль у становленні української освіти й культури, заснувавши Острозьку академію, яка стала колискою української освіченої еліти.

Протягом 16 століття Острозькі були найпотужнішими покровителями та захисниками руської культури на території Великого князівства Литовського, а згодом Речі Посполитої. Острозькі – найвпливовіші православні князі – де-факто стали головними захисниками релігії.

Завдяки їхнім зусиллям Острог перетворився на центр українського культурного та духовного відродження, звідки поширювалися ідеї освіти та науки серед українського населення.

Рід Тарновських – давній український шляхетський рід, представники якого увійшли в історію як видатні меценати, колекціонери українських старожитностей, захисники національної спадщини. Їх діяльність відіграла ключову роль у збереженні пам'яток козацької доби.

Основні діячі роду Тарновських:

Василь Васильович Тарновський (старший) (1810-1866)

- Український громадський діяч, меценат.
- Один із перших представників роду, хто почав збирати старожитності козацької доби.
- Підтримував культурно-просвітницькі ініціативи, пов'язані з історією України.
- Товаришував із Тарасом Шевченком.
- Кобзар частенько гостював у маєтку Василя в Качанівці. Коли на поета почалися гоніння, Тарновські переховували його літературу. Коли Шевченко повернувся із заслання – Василь Васильович викупив у нього 17 малюнків, які разом із раніше схованими документами поклали початок колекціонування творчої спадщини Кобзаря.
- Качанівка щедро зустрічала відомих композиторів, літераторів і художників Михайла Глінку, Миколу Гоголя, Тараса Шевченка, Михайла Максимовича, Семена Гулака-Артемовського і Віктора Забілу.
- Як заможна і патріотично налаштована до української справи людина, Василь Тарновський займався меценатством. Особливо тісні й дружні стосунки пов'язували його з Пантелеймоном Кулішем. На власні кошти він видав його працю

«Записки про Південну Росію» та перший україномовний історичний роман «Чорна рада».

- Дбав Василь Тарновський про народну освіту. Своїм коштом започаткував школи в Качанівці, Парафіївці, Антонівці. Учителі, яких наймали туди на роботу, отримували високу платню і давали дітям якісну освіту. Виступав він і меценатом для українських художників, купуючи їхні картини, відвідуючи виставки й аукціони.

Василь Васильович Тарновський (молодший) (1837-1899)

- Видатний колекціонер, меценат, культурний діяч.
- Створив одну з найбільших в Україні колекцій козацької старовини, яка включала зброю, одяг, ікони, клейноди, козацькі літописи, стародруки.
- Колекціонував автографи та листи видатних українських діячів, твори мистецтва.
- Найбільшою справою Василя Тарновського було облаштування музею в рідній Качанівці, де й зберігалася його колекція. Вона налічувала понад 400 речей докняжої доби, понад 1700 – киеворуської, 860 – козацької, зокрема, прапори й корогви Війська Запорозького, гетьманські булави Богдана Хмельницького, Дем'яна Многогрішного, Івана Самойловича, Івана Мазепи, шаблі Хмельницького й Мазепи. Його колекція стала основою фондів Чернігівського історичного музею ім. В. В. Тарновського.
- Ще 758 пам'яток були пов'язані з Тарасом Шевченком. Згодом вони склали основу зібрання Національного музею Тараса Шевченка в Києві.
- Підтримував молодих українських митців і науковців.

Маєток у Качанівці перетворився на центр українського культурного життя XIX ст. Качанівка стала унікальним місцем, де творча еліта України могла працювати, обмінюватися ідеями й розвивати національну культуру.

Відомий історик Микола Костомаров неспроста говорив, що маєток, був «вириєм, куди зліталось різне українське вчене, художнє та письменне «птаство».

Саме в Качанівці Ілля Рєпін замальовував етюди до картини «Запорожці пишуть листа турецькому султанові», де зобразив Тарновського як козака з довгими вусами у високій чорній шапці, а його кучера Микишку – в образі однокласника й щербатого козака Голоти.

Рід Тарновських відіграв визначну роль у збереженні пам'яток української козацької історії в умовах русифікації та імперської політики, захищаючи культурну спадщину від знищення. Вони активно фінансували митців, письменників і істориків, сприяючи розвитку української культури та науки. Тарновські створили унікальну колекцію, яка зберегла безцінні артефакти козацької доби для майбутніх поколінь. Маєток у Качанівці, завдяки їхній підтримці, перетворився на потужний культурний осередок, який став символом українського національного відродження XIX століття.

Династії вчених і науковців

Родини, які формували українську науку, технології, інженерію.

Рід Антоновичів – один із найвпливовіших інтелігентських родів України XIX століття. Три покоління Антоновичів зробили величезний внесок у становлення та

розвиток української історичної науки. Його найвидатніший представник, Володимир Боніфатійович Антонович (1834-1908), став фундатором української наукової історіографії, археології та етнографії.

Володимир Антонович (1834-1908)

- Видатний історик, археолог, етнограф, громадський діяч.
- Один із засновників Київської історичної школи, яка заклала основи наукової української історіографії.
- Автор праць з історії козацтва, гайдамаччини, соціальної історії України.
- Фундатор археологічних досліджень на українських землях, організатор численних розкопок.
- Професор Київського університету Святого Володимира.
- Виховав цілу плеяду українських істориків і діячів культури: Михайла Грушевського, Дмитра Яворницького, Івана Крип'якевича.
- Активний учасник українського національного руху XIX ст., один із лідерів «Старої громади».
- Ідейний натхненник українофільства, виступав за розвиток української мови, культури, науки.

Учні Володимира Антоновича:

- Михайло Грушевський – видатний історик, автор «Історії України-Руси».
- Дмитро Яворницький – історик козацтва, археолог.
- Тадей Рильський: батько поета Максима Рильського, громадський діяч.

- Володимир Наулко, Володимир Щербаківський, Іван Крип'якевич – продовжувачі української наукової школи.

Це була справжня «Антоновичівська школа», яка сформувала основи модерної української історичної науки. Антонович став тим, хто передав українську історичну пам'ять новим поколінням науковців. Він показав, що українська історія є окремою від історії Росії і Польщі, а український народ має своє право на самобутній розвиток.

Дмитро Володимирович Антонович (1877-1945)

Син Володимира Антоновича Дмитро навчався у Київському і Харківському університетах. Він став співзасновником Революційної української партії, а пізніше – Української соціал-демократичної робітничої партії, редагував партійні видання «Гасло», «Селянин» та «Воля». Із початком Української революції Дмитра Антоновича було обрано до Центральної Ради, він став товаришем (тобто заступником) її голови. 1917 року він був призначений генеральним секретарем морських справ, розробив закон про державний флот УНР, згодом був міністром мистецтва, очолював посольство УНР в Італії. На еміграції Дмитро Антонович став співзасновником, ректором і деканом філософського факультету Українського Вільного Університету у Відні та Празі.

Дмитро читав відкриті лекції з історії та українознавчі теми, куди приходила вся українська громада.

Він створює кілька знакових праць: «Українське мистецтво», «300 років українського театру» та «Шевченко, як маляр»

Михайло Дмитрович Антонович (1910-1954)

Захистив докторську дисертацію з історії, займався дослідженнями в Українському науковому інституті у

Берліні та викладав у Вроцлавському і Віденському університетах, написав чотиритомну «Історію України».

Під час Другої світової війни Михайла Антоновича мобілізували до вермахту. Після капітуляції Німеччини він виїхав до Парижа. Одного разу, йдучи темною вулицею французької столиці, Антонович зазнав нападу: група французьких комуністів накинула йому на голову мішок і силоміць посадила в автомобіль. Таємно його перевезли на північ Франції, де вночі в порту передали радянським агентам.

Вивезений до СРСР, Антонович був засуджений до 25 років ув'язнення в концентраційних таборах – спершу в Норильську, згодом у Магадані. За одними даними, він загинув на Колімі у 1954 році, за іншими – поблизу Норильська у 1955-му.

Михайло Антонович утілив в життя те, що не зміг (точніше, не встиг) зробити його дід – повний курс української історії. Його чотиритомник «Історія України» вийшов у Празі в 1941-1942 роках.

Марко Дмитрович Антонович (1916-2005)

Молодший син Дмитра Антоновича Марко, у молодості був одним із лідерів українського студентського руху, пізніше належав до мельниківської гілки Організації Українських Націоналістів і редагував журнал «Розбудова держави». Від 1950 року Марко Антонович мешкав у Канаді. Він очолював Українську вільну академію наук, досліджував історію українського руху у XIX столітті, редагував журнал «Український історик».

Марко Антонович, який займався єгиптологією, після виходу на пенсію почав дослідження українського національного відродження XIX-XX ст., з цього приводу опублікував чимало наукових праць.

Праці Антоновичів є настільною книжкою не лише для українських істориків, а і для українських студентів.

Отже, вся родина Антоновичів спрямовувала свою діяльність на вивчення діяльності історії України, найголовніших напрямків цієї історії, написала чимало праць, які сприяли розвитку не тільки історичної науки та мистецтвознавства в Україні, а і зростанню кількох поколінь національно свідомих українських діячів, які читали ці праці, навчалися на них, використовували їхні ідеї.

Однією з найвеличніших наукових династій є родина Патонів – видатна українська наукова династія, яка відіграла ключову роль у розвитку зварювальних технологій, інженерної науки та організації наукової сфери України в XX столітті. Їхній внесок охоплює інженерію, академічну науку та міжнародний престиж українських наукових шкіл.

Євген Оскарович Патон (1870-1953)

- Видатний інженер, учений у галузі мостобудування та зварювальних технологій.
- Євген Оскарович завідував кафедрою 34 роки (1904-1938). Роботу кафедри при КПІ Євген Патон організував як слід. Він був украй пунктуальний, принциповий та суворий – таким його й виховав батько.
- Паралельно геній встиг написати понад 350 праць, а також спроектувати й побудувати різноманітні мости. Приміром, саме за його проєктом 1910 року був побудований Парковий міст через Петрівську алею, нині відомий як «Міст закоханих»...

- А 1925 року Євген Патон долучився до зведення мосту імені Євгенії Бош на опорах зруйнованого Миколаївського ланцюгового моста через Дніпро. Міст існував у 1925-1941 роках у Києві. Знищений радянськими військовими саперами у вересні 1941 при відступі Червоної Армії з України.
- На зламі 1920-х і 1930-х років Євген Патон зацікавився електрозварюванням. Вчений був переконаний, що зварна конструкція триматиметься міцніше, ніж клепака. 1929 року Євген Оскарович організував у Академії наук України кафедру інженерних споруд, на базі якої у 1934-му було створено Інститут електрозварювання, який став провідним науковим центром СРСР у цій галузі. (Патон був його директором аж до смерті.)
- Один із перших у світі розробив технології автоматичного дугового зварювання.

Врешті Євген Патон загорівся амбітною ідеєю: перекинути через Дніпро суцільнозварний міст завдовжки 1,5 км, поєднавши правий та лівий береги Києва. Будівництво моста розпочалося 1939 року... Але задум довелося відкласти через Другу світову війну, що дісталася СРСР у 1941 році. Будівництво мосту імені Патона завершилося 1953 року, а рух мостом відкрили 5 листопада 1953 року.

- Внесок Євгена Патона визначив розвиток мостобудування і промислового зварювання на десятиліття вперед.

Борис Євгенович Патон (1918-2020)

- Легендарний український учений, академік, президент Академії наук України (1962-2020) – найдовший термін очолювання академії у світовій історії.

- Продовжив і розвинув справу батька у галузі зварювання металів, автоматизації виробництва, матеріалознавства.
- Під його керівництвом Інститут електрозварювання ім. Є. О. Патона став світовим лідером у розробці новітніх технологій (зварювання у космосі, під водою, біозварювання тканин у медицині).
- Організатор масштабних наукових програм і проектів, які визначили обличчя української прикладної науки ХХ століття.
- Підтримував інтеграцію української науки в міжнародне наукове співтовариство навіть у найскладніші часи.
- Автор понад 400 наукових праць і близько 100 винаходів.

Династія Патонів зробила визначний внесок у розвиток науки і техніки України, заснувавши й розвиваючи зварювальну школу, що стала однією з найпотужніших у світі. Їхні інженерні рішення мали суттєвий вплив на транспортну, енергетичну та космічну галузі, а також сприяли розвитку медичних технологій, зокрема біозварювання тканин. Патони побудували ефективну систему організації науки в Україні протягом ХХ століття, що підвищило міжнародний авторитет української наукової школи. Вони стали символом наукової спадкоємності та відданості служінню Україні.

Спадщина:

- Інститут електрозварювання ім. Є. О. Патона НАН України.
- Патонівський міст у Києві – унікальна пам'ятка інженерної думки.
- Ім'я Бориса Патона носить одна з вулиць Києва, а також численні наукові премії й установи.

Династії в історії України – це не лише роди, це – цілі покоління ідей, цінностей і боротьби. Всі династії, зробили значний внесок у розвиток української економіки, культури та освіти, а їхня благодійна діяльність має велике значення для суспільства і сьогодні. Їхні приклади показують, як приватна ініціатива та підприємницький дух можуть сприяти загальному добробуту та розвитку країни. Вони творили державу навіть тоді, коли її офіційно не існувало. Вони зберігали мову, культуру, знання й передавали це все нащадкам. Саме тому пам'ять про них є ключовою для розуміння нашої ідентичності.

МУЛЬТІМЕДІЙНИЙ СУПРОВІД





Українські гетьманські роди



Ці династії формували політичну історію України, боролися за її автономію й державність.



Іван Остапович
Виговський (бл. 1608-1664)



Павло Леонтійович
Полуботок (бл. 1660-1724)

Виговські

Одна з найдавніших і найшанованіших українських родів, яка подарувала Україні видатного державного діяча та військового – гетьмана Івана Виговського. Він був гетьманом у 1657-1659 роках.

Полуботки

Рід Полуботків – давня козацько-старшинська родина, яка посіла вагоме місце в історії Лівобережної України. Найвідомішим її представником є Павло Леонтійович Полуботок, який увійшов в історію як символ боротьби за автономію Гетьманщини під час посилення російського контролю.



Самойловичі

Рід Самойловичів – козацько-старшинська родина з Лівобережної України, яка дала Україні одного з найвпливовіших гетьманів другої половини XVII століття – Івана Самойловича. Вони належали до так званої «гетьманської династії» – старшинських родів, які прагнули зберегти автономію Гетьманщини в умовах зростаючого впливу Московії.

Дорошенки

Славний козацький рід. Найвідоміший представник – Петро Дорошенко, гетьман Правобережної України (1665-1676), який прагнув об'єднання українських земель та боротьби за незалежність від Москви й Польщі.



Іван Герасимович
Самойлович (бл. 1630-1690)



Петро Дорофійович
Дорошенко (1627-1698)



Іван Ілліч Скоропадський
(1646-1722)



Павло Петрович
Скоропадський (1873-1945)

Скоропадські

Рід Скоропадських – один із найвизначніших старшинських родів Лівобережної України, який дав Україні двох гетьманів у різні епохи: Івана Скоропадського (гетьман Війська Запорозького у 1708-1722 рр.) та Павла Скоропадського (гетьман Української Держави у 1918 р.). Родина мала величезне значення для збереження і розвитку української державності, культури та національної пам'яті.



Розумовські

Гетьманський рід, який підтримував культурний розвиток України навіть після ліквідації Гетьманщини. Кирило Розумовський був останнім гетьманом України.

Вони сприяли інтеграції української еліти в європейську культурну та наукову традицію, активно підтримуючи реформи в галузі освіти, медицини, науки та правосуддя. Після ліквідації Гетьманщини вони докладали зусиль для збереження пам'яті про українську державність і продовжували розвивати ідею культурної незалежності України.



Олексій Розумовський
(1709-1771)



Кирило Григорович
Розумовський (1728-1803)



Династії українських підприємців і меценатів



Ці родини будували промисловість, підтримували освіту, мистецтво, літературу.



Артемій Якович
Терещенко (1794-1873)



Микола Артемійович
Терещенко (1819-1903)

Терещенки

Родина Терещенків – одна з найвідоміших династій меценатів, підприємців і цукрозаводчиків України XIX – початку XX ст. Вони не тільки створили потужну промислову імперію, а й зробили великий внесок у розвиток освіти, медицини, культури та мистецтва України.

«...Любіть Суми так, як я їх любив»



Іван Герасимович
Харитоненко (1820-1891)

Харитоненки

Рід Харитоненків – одна з найзаможніших та найвпливовіших династій українських підприємців і меценатів кінця XIX – початку XX століття. Вони уклалися як цукрозаводчики та благодійники, які активно розвивали місто Суми, перетворивши його на важливий промисловий і культурний центр.



Платон Федорович
Симиренко (1821-1863)



Левко Платонович
Симиренко (1855-1920)



Пам'ятна монета номіналом 10 гривень, випущена Національним банком України, присвячена видатному українському роду Симиренків (2005 р.)

Симиренки

Родина Симиренків – одна з найвидатніших українських родин промисловців, винахідників і меценатів XIX – початку XX ст. Їхній внесок у розвиток цукрової промисловості, садівництва, науки й культури України є безцінним. Вони були не просто підприємцями, а справжніми новаторами і патріотами.

Нащадки козацького роду, серед яких були і кріпаки (зокрема, Федір Симиренко) доправилися до осіб з дворянськими титулами, увійшли до кіл найбагатших підприємців Європи. А видатний вчений-помолог, садівник Лев Платонович Симиренко, створив одну з найвідоміших в Європі колекцій плодово-ягідних культур, вивів сорт яблунь, широко відомий під назвою «Ренет Симиренка».



Династії митців і літераторів

Ці родини творили українську культуру: літературу, театр, музику, образотворче мистецтво



Драгоманови й Косачі у 1890-х.

Сидить, зліва направо: Світозар, Лідія, Олександра (дружина Олександра Драгоманова) з дочкою Оленою, Олена (Філія, Стояк), зліва направо: Оксана й Ізидора Косач та Аріадна Драгоманова

Косачі-Драгоманови

Родина Косачів-Драгоманових – одна з найвидатніших інтелектуальних родин України, яка дала світові не лише Лесю Українку, а й цілу плеяду видатних діячів культури, науки та громадського руху. Вони були ідеологами українського національного відродження, обстоювали ідеї свободи, прав жінок, розвитку української мови та культури.

«Сцена – мій кумир, театр – священний храм для мене»



Шляхетський
герб роду
Тобілевичів
«Трживдар»



Брати Тобілевичі (зліва направо):
М. К. Садовський, І. К. Карпенко-Карий,
П. К. Савкаганський



Тобілевичі

Родина Тобілевичів – справжня театральна династія України, яка стояла біля витоків українського професійного театру наприкінці XIX – на початку XX століття.

Усі вони були людьми сцени, які об'єдналися довкола спільної справи – створення національного українського театру, що мав свій голос і свій народний зміст.

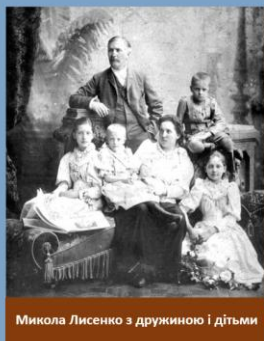




«Він музикою будив серця людей»



Герб роду
Лисенків



Микола Лисенко з дружиною і дітьми



Лисенки

Родина Лисенків – це визначна українська музична династія, яка заклала основи української національної композиторської школи та зберегла традиції народної музики у професійному мистецтві.

Їхній внесок у розвиток музичної культури України неможливо переоцінити.

«Алчевські – представники ЕЛІТИ вітчизняної інтелігенції, слава і гордість України»



Родина Алчевських.
Фото 1880-х років.

Алчевські

Родина Алчевських – яскравий приклад української інтелігенції кінця XIX – початку XX століття, яка поєднала в собі педагогічну, мистецьку і просвітницьку діяльність. Вони зробили вагомий внесок у розвиток освіти, музики та культури України.

«Моя батьківщина - це поле без меж...»



Герб роду
Рильських



Родина Рильських.
Фото 1898-х років.

Рильські

Родина Рильських – одна з найвідоміших культурно-інтелігентських династій України, яка відіграла визначну роль у розвитку української культури, літератури, науки та громадської думки. Їхній вплив охоплює етнографію, літературознавство, поезію, перекладацтво, фольклористику.

«Чуже лихо проходить повз людину, мало торкаючись її, і кожному здається, що для нього буде виняток»



Зінаїда Павлівна Тулуб
(1890-1964)



Тулуби

Родина Тулубів – представники української інтелігенції, які долучилися до розвитку літературного процесу в Україні. Найяскравішою постаттю в родині стала Зінаїда Тулуб – видатна українська письменниця, чия творчість залишила вагомий слід у історичній прозі ХХ століття.



Династії просвітників і меценатів



Ці родини поєднували політичну діяльність з культурним меценатством



Острозька академія та Острозька Біблія – лише маленька частина того, чим «некороновані королі» з роду Острозьких запам'яталися історії



Герб роду
Острозьких,
XIV–XV
століття



Острозькі

Рід Острозьких – один із найвідоміших українських князівських родів, який відіграв визначну роль у розвитку освіти, культури, науки і політичного життя України XVI–XVII століть. Їхній внесок в українську духовність і національну свідомість є фундаментальним.

Рід Острозьких був великий та розгалужений, однак найбільш відомими стали двоє представників, а саме князь Костянтин та його молодший син Василь-Костянтин.

«Меценатство як справа усього життя»



Герб роду
Тарновських



Груповий портрет Тарновських з гостями в Качанівці.
1860-ті роки

Тарновські

Рід Тарновських – давній український шляхетський рід, представники якого увійшли в історію як видатні меценати, колекціонери українських старожитностей, захисники національної спадщини. Їх діяльність відіграла ключову роль у збереженні пам'яток козацької доби.



Династії вчених і науковців



Родини, які формували українську науку, технології, інженерію



«Притулюючи свої слабкі знання про українство до загальної демократичної французької теорії, я відкрив сам собі українство; і чим більше займався наукою, чим більше читав і знайомився з історією, тим більше переконувався у тому, що мого відкриття – була не зайва вигадка»



Герб роду Антоновичів

Антоновичі

Рід Антоновичів – один із найвпливовіших інтелігентських родів України XIX століття. Три покоління Антоновичів зробили величезний внесок у становлення та розвиток української історичної науки. Його найвидатніший представник, Володимир Боніфатійович Антонович (1834-1908), став фундатором української наукової історіографії, археології та етнографії.



Володимир Боніфатійович Антонович (1834-1906)

Видатний історик, археолог, етнограф, громадський діяч. Один із засновників Київської історичної школи, яка заклала основи наукової української історіографії. Автор праць з історії козачка, гайдамакччини, соціальної історії України. Фундатор археологічних досліджень на українських землях, організатор численних ромапел.

Професор Київського університету Святого Володимира. Викладав цілу плеяду українських істориків і діячів культури: Михайла Грушевського, Дмитра Яворницького, Івана Крип'якевича. Активний учасник українського національного руху XIX ст., один із лідерів «Старої громади».

Ідейний натхненник українофільства, виступав за розвиток української мови, культури, науки.

Учні Володимира Антоновича:

- Михайло Грушевський – видатний історик, автор «Історії України-Руси».
- Дмитро Яворницький – історик козачка, археолог.
- Володимир Науко, Володимир Щербаківський, Іван Крип'якевич – продовжувачі української наукової школи.



Володимир Антонович серед учасників V Археологічного з'їзду. Тифліс, 1881 р.



Київська «Стара громада» разом зі студентською, 1874 р.



Святкування з нагоди 15-річчя журналу «Київська старовина», весна 1898 року



Дмитро Володимирович Антонович (1877-1945)

Дмитро навчався у Київському і Харківському університетах.

Він став співзасновником Революційної української партії, а пізніше – Української соціал-демократичної робітничої партії. Був редактором видання «Гасло», «Селянин» та «Воля».

Із початком Української революції Дмитра Антоновича було обрано до Центральної Ради, він став товаришем (тобто заступником) її голови.

1917 року він був призначений генеральним секретарем морських справ, розробив закон про державний флот УНР, згодом був міністром мистецтва, очолював посольство УНР в Італії.

На еміграції Дмитро Антонович став співзасновником, ректором і деканом філософського факультету Українського Вільного Університету у Відні та Празі.

Дмитро читав відкриті лекції в історії та українській мові, куди приїжджали всі українська громада.

Він створив кілька знайомих праць: «Українське мистецтво», «300 років українського театру» та «Шевченко, як мала».

Молодший син Дмитра Антоновича Марко (1916-2005) у молодості був одним із лідерів українського студентського руху, пізніше належав до мельниківської гілки Організації Українських Націоналістів і редагував журнал «Робоче дерево». Від 1950 року Марко Антонович мешкав у Канаді. Він очолював Українську вільну академію наук, досліджував історію українського руху у XIX столітті, редагував журнал «Український історик».

Марко Антонович, який займався епиглологією, після виходу на пенсію почав дослідження українського національного відродження XIX ст., з цього приводу опублікував чимало наукових праць.

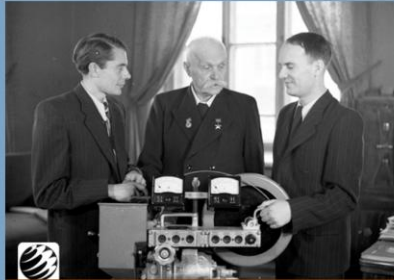
Старший син Дмитра Антоновича Михайло (1910-1954) захистив докторську дисертацію з історії, займався дослідженнями в Українському науковому Інституті у Берліні та виїжджав у Вроцлавському і Віденському університетах, написав чотиритомну «Історію України».

Під час Другої світової війни Михайло Антоновича мобілізували до вермахту. Після капітуляції Німеччини він виїхав до Парижа. Одного разу, їдучи темною вулицею французької столиці, Антонович зазнав напад: група французьких комуністів напала на його голову мискою і силоміць посадила в автомобіль. Тасмою його перевезли на літаки Франції, де зночі в порту передали радянським збройним.

Вивезений до СРСР, Антонович був засуджений до 25 років ув'язнення в концентраційних таборах – спершу в Норильську, згодом у Магадані. За одними даними, він загинув на Коліми у 1954 році, за іншими – побирав Норильську у 1955-му.

Михайло Антонович вплив в життя те, що не зміг (тоніше, не встиг) зробити його дід – повний курс української історії. Його чотиритомна «Історія України» виїхав у Празі в 1941-1942 роках.

«Рід Патонів – це інтелектуальний міст між українською наукою та світовим технічним прогресом»



Академік Євген Патон (у центрі) із синами Борисом Патоном (справа) і Володимиром Патоном. Київ, 1950 р

Патони

Однією з найвеличніших наукових династій є родина Патонів – видатна українська наукова династія, яка відіграла ключову роль у розвитку зварювальних технологій, інженерної науки та організації наукової сфери України в XX столітті. Їхній внесок охоплює інженерію, академічну науку та міжнародний престиж українських наукових шкіл.



Євген Оскарівч Патон (1870-1953)



Дрезденський технічний університет

«Від батька я успадкував любов до незалежності. Гордість, несумісну з підлецуванням до начальства...»

Видатний інженер, учений у галузі мостобудування та зварювальних технологій.

Закінчив Дрезденський технічний університет у 1894 році

У 1904 році вчений прийняв пропозицію створити в Київському політехнічному інституті кафедру конструювання мостів.

Євген Оскарівч завідував кафедрою 34 роки (1904-1938).

Засновник Інституту електрозварювання у Києві (1934), який став провідним науковим центром СРСР у цій галузі.

Один із перших у світі розробив технології автоматичного дугового зварювання.

Автор проекту Патонівського мосту в Києві (1953) – першого у світі зварного мосту суцільнозварної конструкції.

Внесок Євгена Патона визнаний розвиток мостобудування і промислового зварювання на десятиліття вперед.

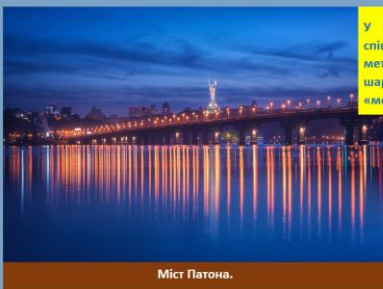


Парковий міст через Петрівську алею, нині відомий як «Міст заохачаних», 1910 р.



Міст імені Євгені Бощ – міст через Дніпро, що існував у 1925-1941 роках у Києві. Знищений радянськими військовими силами у вересні 1941 при відступі Червоної Армії з України.

Що винайшов Євген Патон?

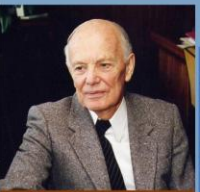


Міст Патона.

У 1939 році Євген Оскарівч із групою учнів і співробітників Інституту електрозварювання створив метод швидкісного автоматизованого зварювання під шаром флюсу, названий пізніше на його честь «методом Патона».

Будівництво мосту імені Патона завершилося 1953 року, а рух мостом відкрили 5 листопада 1953 року. Шляхопровід досі є унікальною спорудою в Києві: всі балки були змонтовані за допомогою електрозварювання, а при монтажі пролітних блоків зроблено 10 668 швів. Першим по новому посту пройшов молодший син Борис, який продовжував батькову справу аж до 2020 року...

«Не можу сидіти без роботи. Навіть якщо хочеться трохи відпочити. За багато років сформувалася звичка постійно бути зайнятим»



Борис Євгенович Патон (1918-2020)

Легендарний український учений, академік, президент Академії наук України (1962-2020) – найдовший термін очолювання академії у світовій історії.

Продовжив і розвинув справу батька у галузі зварювання металів, автоматизації виробництва, матеріалознавства.

Під його керівництвом Інститут електрозварювання ім. Є. О. Патона став світовим лідером у розробці новітніх технологій (зварювання у космосі, під водою, біозварювання тканин у медицині).



Борис Патон, Володимир Джинбеков, Світлана Савицька після завершення експерименту.

Організатор масштабних наукових програм і проєктів, які визначили обличчя української прикладної науки ХХ століття.

Підтримував інтеграцію української науки в міжнародне наукове співтовариство навіть у найскладніші часи.

Автор понад 400 наукових праць і близько 100 винаходів.




Спостереження за роботою зварювального джетата, 1978 р.



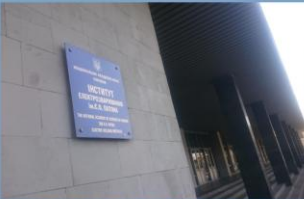
Ідентифікація режимів зварювання універсального рухомого інструмента у надвисокому вакуумі ІЗС ім. Є. О. Патона

Спадщина:

- Інститут електрозварювання ім. Є. О. Патона НАН України.
- Патонівський міст у Києві – унікальна пам'ятка інженерної думки.
- Ім'я Бориса Патона носить одна з вулиць Києва.



Довжина Патонівського мосту сягає 1543 метрів. На момент зведення він був найбільшим в Європі суцільнозварним мостом, у якого вперше всі шви виконали за допомогою автоматичного зварювання.




вул. Бориса Патона, Київ



Борис Євгенович з онукою Ольгою

Династії в історії України – це не лише роди, а покоління ідей, цінностей і боротьби. Вони:

- Розвивали економіку, культуру та освіту, роблячи вагомий внесок у формування нації.
- Вели благодійну діяльність, важливу для суспільства і сьогодні.
- Демонстрували силу приватної ініціативи та підприємницького духу, що сприяли добробуту й розвитку країни.
- Творили державу без держави, підтримуючи її дух у часи бездержавності.
- Зберігали та передавали мову, культуру й знання наступним поколінням.



Пам'ять про них – каюч до розуміння української ідентичності